مَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ مِنَ الهُدَى وَالعِلْمِ كَمَثَلِ الغَيْثِ الكَثِيرِ أَصَابَ أَرْضًا

از ابوموسی رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «مَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ مِنَ الهُدَى وَالعِلْمِ كَمَثَلِ الغَيْثِ الكَثِيرِ أَصَابَ أَرْضًا، فَكَانَ مِنْهَا نَقِيَّةٌ، قَبِلَتِ المَاءَ، فَأَنْبَتَتِ الكَلَأَ وَالعُشْبَ الكَثِيرَ، وَكَانَتْ مِنْهَا أَجَادِبُ، أَمْسَكَتِ المَاءَ، فَنَفَعَ اللَّهُ بِهَا النَّاسَ، فَشَرِبُوا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا، وَأَصَابَتْ مِنْهَا طَائِفَةً أُخْرَى، إِنَّمَا هِيَ قِيعَانٌ لاَ تُمْسِكُ مَاءً وَلاَ تُنْبِتُ كَلَأً، فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقُهَ فِي دِينِ اللَّهِ وَنَفَعَهُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ، فَعَلِمَ وَعَلَّمَ، وَمَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا، وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللَّهِ الَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ». «مثال هدایت و دانشی که الله مرا با آن مبعوث گردانیده، مانند بارانی است که بر زمین می بارد؛ زمینی که حاصل خیز باشد، آب باران را در خود جذب می کند و در نتیجه در آن علف و گیاهان فراوانی می روید، و زمینی که سخت است، آب را بر روی خود نگه می دارد و الله مردم را از این آب بهره مند می سازد و از این آب می نوشند و با آن کشاورزی و آبیاری می کنند. اما شوره زار و زمین خشک، بارانی را که در آن می بارد، در خود نگه نمی دارد و هیچ گیاهی به بار نمی آورد. زمین حاصلخیز، مثال کسی است که از دانش و بینش دینی برخوردار می شود و الله او را از هدایت و دانشی که مرا با آن برانگیخته، بهره مند می سازد؛ لذا خود می آموزد و به دیگران نیز آموزش می دهد. اما زمین شوره زار، مثال کسی است که به احکام و علوم دینی توجهی نمی کند و رهنمودهایی را که از سوی الله آورده ام نمی پذیرد».

[صحیح] [متفق علیه]

پیامبر صلی الله علیه وسلم با شگفتی کسانی را تشبیه کرد که از دلالت و راهی که به مطلوب می رساند، و کسی که از این علم و هدایت بهره می برد به بارانی تشبیه می کند که بر زمین می بارد؛ و زمین سه نوع می باشد: اول: زمینی که خوب است و این آب را پذیرا می باشد؛ و در قبال آن گیاهان زیادی می رویاند و کشت فراوانی از آن به دست می آید و مردم از محصولات آن بهره مند شده و استفاده می کنند. دوم: زمینی است که چیزی از آن نمی روید اما آب را در خود نگه می دارد و به این ترتیب مردم از آن می نوشند، مواشی خود را آب می دهند، کشاورزی و آبیاری می کنند. سوم: زمین صاف و همواری که آبی در خود نگه نمی دارد و چیزی نمی رویاند، نه از آن آب بهره می برد و نه مردم از آن بهره ای می برند. مردم نسبت به علم و هدایتی که رسول الله صلی الله علیه وسلم با آن مبعوث شده، چنین وضعی دارند. دسته ی اول: برخی از آنها بینش و دانش دینی کسب می کنند و می آموزند و آموزش می دهند؛ مانند زمین خوب و پاک است که خود می نوشد و سود می برد، و محصول می آورد و به دیگران سود می رساند. دسته ی دوم: کسی که علم را حفظ کرده، ولی فهم و استنباط ندارد، او جمع آور علم است، غوطه ور در آن زمان خود است، ولی به اعمال نوافل خود عمل ننموده، و یا آنچه را که جمع کرده نمی فهمد؛ پس او وسیله ای است برای دیگران، و او مانند زمینی است که آب در آن نشیند و مردم از آن بهره مند می شوند. دسته ی سوم: کسی که علمی را بشنود، اما آن را حفظ نکند، و به آن عمل نکند، و به دیگران منتقل نکند؛ مانند زمین شوره زار یا صافی است که گیاه ندارد و آب را نمی پذیرد یا برای دیگران فاسدش می کند.

http://sunnah.global/hadeeth/prs/show/4233